

Sulkakynistä konekääntimiin. Kääntäjän apuvälineet Agricolaista ”automaattiin”

Irmeli Helin
Turun yliopisto

Plenaariesitelmän abstrakti

Kielitaito, looginen ajattelukyky ja vankka yleissivistys ovat aina olleet kääntäjän tärkeimpiä henkisiä apuvälineitä. Tässä esitelmässä paneudutaan kuitenkin niihin konkreettisiin välineisiin, joita kääntäjä on historian saatossa tarvinnut pystyäkseen suoriutumaan tehtävästään. En kuitenkaan lähde liikkeelle Rosettan kivistä saakka, vaan suomen kirjakielen luojan ja armoitetun kääntäjän, Mikael Agricolan ajoista. Tarkastelen välineitä ja materiaalia, joita kääntäjät ovat käyttäneet, ja niiden kehitystä ja muutoksia nykypäivään saakka. Miten ne ovat vaikuttaneet käännosten määrään ja laatuun? Onko kääntäjä kaiken tekniikankin keskellä edelleen yksinäinen puurtaja vai verkostoitunut monitoimiosaaaja? Ovatko koneet vapauttaneet kääntäjän ulos kammiostaan turuille ja toreille?

Esitelmän lähteitä ja taustoja:

Bein, Thomas 2011. *Textkritik. Eine Einführung in Grundlagen germanistisch-mediävistischer Editions-wissenschaft*. 2. überarbeitete und erweiterte Auflage. Peter Lang: Frankfurt am Main.

Google.com, kuvalähteet (sulkakynä, vanhat kirjoituskoneet, vanhat tietokoneet, puhelimet), Verkkokauppa.com (laitekuvat).

Helin, Irmeli 2012. Den flerspråkiga kampen mot mörkrets förste. Luther-psalmens århundraden i Norden. Esitelmä konferenssissa Språkkontakt och flerspråkighet i Norden Åbo universitet 8 – 9 november 2012.

Häggman, Kai 2003. *Avarammille aloille, väljemmille vesille. Werner Söderström Osakeyhtiö 1940 – 2003*. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Häkkinen, Kaisa 2010 (toim.). *Mikael Agricolan Psalttari*. Wanhan suomen arkisto 3. Turku: Turun yliopisto.

Häkli, Esko 1988 (toim.) *Kirja Suomessa*. Helsingin yliopiston kirjasto. Helsinki.

Kirjastopalvelu Oy 1979. Luettelointi- ja julkaisuryhmä. *Vanha suomalainen kirja* Helsinki: Kirjastopalvelu Oy.

Laine, Tuija 1997 (toim.) *Vanhimman suomalaisen kirjallisuuden käsikirja*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Laine, Tuija 2003 (toim.). *Vieraskielinen kirjallisuus Suomessa Ruotsin vallan aikana*. SKS Tietolipas 159.

Melin, Lars 2000. *Människan och skriften. Tecken Historia Psykologi*. Norstedts Ordbok.

Universität Passau 2013. Historische Hilfswissenschaften. <http://www.phil.uni-passau.de/histhw/> [viitattu 5.12.2013]